

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ ПЕРЕОРІЄНТАЦІЇ СИСТЕМИ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

к.е.н., доц. **Люльов О.В.**,

к.е.н. **Пімоненко Т.В.**,

студентка гр. Е-11 **Шинкаренко О.А.**

Сумський державний університет (Україна)

Вітчизняна система внутрішньоміських пасажирських перевезень знаходиться в кризовому стані. Зменшення кількості комунального міського транспорту, неефективне управління, великий рівень фізичного та морального зносу основних фондів спричиняють збитковість системи пасажирських перевезень. Поряд із цим функціонування пасажирської системи супроводжується значним екодеструктивним впливом на навколишнє природне середовище. Тому необхідним є пошук та впровадження механізмів реорганізації системи пасажирських перевезень. При цьому переорієнтація системи перевезень повинна відбуватися із урахуванням зарубіжного досвіду та вітчизняних умов.

Зарубіжний досвід функціонування системи пасажирських перевезень свідчить, що найбільшого поширення набув легко рейковий транспорт, а саме – трамвай та метрополітен. Слід наголосити, що зазначені види транспорту відносяться до екологічних, так як екодеструктивний вплив від їх діяльності є мінімальним (у порівнянні з іншими видами транспорту).

Вітчизняна система внутрішньо міських пасажирських перевезень представлена: автомобільним (автобусним), трамвайним, тролейбусним та метрополітенним транспортом. При цьому найбільша питома вага пасажирських перевезень у великих містах припадає на автомобільний транспорт та метрополітен, а у не великих містах – на автомобільний.

У зв'язку з цим, враховуючи зарубіжний досвід та вітчизняні особливості функціонування міст доцільним є розвиток саме трамвайного транспорту як основної складової системи внутрішньоміських пасажирських перевезень.

Слід відмітити, що недостатнє фінансування з боку держави стримує розвиток вітчизняного трамвайного парку. Наразі зношено приблизно 90 % трамвайних вагонів, а стан колій у багатьох містах не відповідає сучасним вимогам. Також переважна частина підприємств міського електротранспорту знаходиться у комунальній власності, що спричиняє нерациональне управління даною сферою, у тому числі жорсткі рамки на встановлення тарифів, які не покривають витрати підприємств на компенсацію перевезення пільгової категорії населення. Тому одним із головних недоліків електротранспортної політики є відсутність адекватного механізму ціноутворення, який б відповідав рівню добробуту населення, а також був економічно виправданим для підприємств.

Однією з головних проблем є відсутність стимулів інвестувати, а також розвивати міський екологічно чистий вид транспорту. Насамперед це пояснюється нерозумінням переваг від розвитку трамвайного транспорту, а також хибним стереотипним мисленням про неприбутковість інвестицій у розвиток трамвайного транспорту. При цьому, зарубіжний досвід свідчить, що розвиток трамвайного транспорту поєднує в собі низку економічних, екологічних та соціальних ефектів. Так, основними економічними перевагами є зменшення еколого-економічного збитку від забруднення атмосферного повітря та зменшення суми сплати екологічного податку. Поряд із цим переорієнтація передбачає впровадження сучасних інноваційних технологій, що у свою чергу забезпечать економію електроенергії на забезпечення руху трамваїв та скорочення плати за використання ресурсів. До екологічних ефектів можна віднести наступне:

- зниження забруднення атмосферного повітря,

- зниження шумового забруднення;
- зниження парникового ефекту (зниження викидів CO₂);
- зниження впливу забруднюючих речовин (CO, SO₂) на навколишнє природне середовище;
- зменшення аварійності та смертності на дорогах.

Також розвиток трамвайного транспорту забезпечить отримання певних переваг у соціальній сфері, а саме: розвиток електротранспортної інфраструктури та маршрутної мережі; збереження існуючих та створення додаткових робочих місць; впровадження екологічно-чистих інновацій; зниження захворюваності населення міста; поліпшення стану здоров'я населення міста та ін.

Необхідно зазначити, що розвиток екологічно чистого виду транспорту, у тому числі трамваю, є однією із складових реалізації національної концепції сталого розвитку. Тому необхідним є пошук та впровадження дієвих механізмів розвитку трамвайного транспорту, які б враховували вітчизняні умови функціонування транспортної системи міських пасажирських перевезень та основні принципи сталого розвитку.

Люльов, О.В. Еколого-економічні переваги переорієнтації системи пасажирських перевезень [Текст] / О.В. Люльов, Т.В. Пімоненко, О.А. Шинкаренко // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. – Суми: СумДУ, 2015. – С. 76-77.